

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2012. gada 27. novembris)

par euro ieviešanu

(CON/2012/97)

Ievads un juridiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2012. gada 12. novembrī saņēma Latvijas Finanšu ministrijas lūgumu sniegt atzinumu par „Euro ieviešanas likuma” projektu (turpmāk – „likumprojekts”). Apspriešanās ar ECB notika jau par likumprojekta iepriekšējo redakciju, un ECB savus apsvērumus sniedza Atzinumā CON/2012/73¹.

ECB kompetence sniegt atzinumu pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu, kā arī Padomes 1998. gada 29. jūnija Lēmuma 98/415/EK par valstu iestāžu apspriešanos ar Eiropas Centrālo banku par tiesību aktu projektiem² 2. panta 1. punkta pirmo un otro ievilkumu, jo likumprojekts attiecas uz valūtas lietām un maksāšanas līdzekļiem. ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

1. Likumprojekta mērķis

Likumprojekta mērķis ir sagatavoties euro ieviešanai Latvijā un nodrošināt, ka tā notiek efektīvi un caurredzami. Cita starpā likumprojekts paredz pasākumus saistībā ar skaidras naudas nomaiņu, bezskaidras naudas un elektroniskās naudas nomaiņu un preču un pakalpojumu cenu paralēlo atspoguļošanu. Tāpat likumprojekts paredz pasākumus grāmatvedības uzskaites un finanšu pārskatu izteikšanai euro un finanšu tirgu pielāgošanai euro ieviešanai. Likumprojektā iekļauti arī noteikumi, kas attiecas uz tiesību aktu grozīšanu un likuma izpildi.

2. Vispārīgi apsvērumi

ECB atzinīgi vērtē to, ka Latvijas iestādes ir ņēmušas vērā Atzinuma CON/2012/73 2.1. punktā paustos apsvērumus par iepriekšējo likumprojekta redakciju un precizējušas, ka diena, kurā euro tiek ieviests Latvijā, ir diena, kurā stājas spēkā izņēmuma statusa atcelšana saskaņā ar Līguma 140. panta 2. punktu.

¹ Visi ECB atzinumi tiek publicēti ECB tīmekļa vietnē www.ecb.europa.eu.

² OV L 189, 3.7.1998., 42. lpp.

3. Īpaši apsvērumi

Summu norādīšana tiesību aktos

- 3.1. Attiecībā uz Latvijas tiesību aktu pielāgošanu euro ieviešanai ECB atzīmē, ka dalībvalsts ar izņēmuma statusu valūta ir tās nacionālā valūta līdz brīdim, kad stājas spēkā Padomes lēmums, ar kuru saskaņā ar Līguma 140. panta 2. punktu izņēmuma statusu atceļ. Ievērojot šo principu, nacionālajām iestādēm jānodrošina, ka nacionālo tiesību aktu normas, kas ievieš summas euro, ar kurām aizstāj summas nacionālajā valūtā, nestājas spēkā pirms dienas, kurā pēc tam, kad pieņemts Padomes lēmums par dalībvalsts izņēmuma statusa atcelšanu, ievieš euro³.

Noapaļošanas noteikumi un neitralitātes princips

- 3.2. Padomes 1998. gada 3. maija Regulas (EK) Nr. 974/98 par euro ieviešanu⁴ 7. pants nosaka principu, saskaņā ar kuru „visu iesaistīto dalībvalstu valūtu aizstāšana ar euro pati par sevi nemaina tādu tiesisku instrumentu denomināciju, kuri pastāv aizstāšanas dienā” (turpmāk – „neitralitātes princips”). Turklāt saskaņā ar 5. pantu Padomes 1997. gada 17. jūnija Regulā (EK) Nr. 1103/97 par dažiem noteikumiem attiecībā uz euro ieviešanu⁵ maksājamās vai uzrādāmās naudas summas jānoapaļo uz augšu vai leju līdz tuvākajam centam. Šis princips ir atspoguļots likumprojekta 6. pantā un 31. panta otrās daļas 1. punktā.

Tomēr likumprojekta 31. panta 2. daļas 2. punkts atļauj arī konvertētās summas noapaļošanu uz augšu vai leju līdz tādām skaitam zīmju, cik ir sākotnējā tiesību normā, ar nosacījumu, ka: a) grozītā tiesību norma nav personai nelabvēlīgāka kā sākotnējā tiesību norma, izņemot tiesību normas, kas nosaka soda naudas, un b) skaitliskās vērtības aizstāšana nerada vērā ņemamu negatīvu ietekmi uz valsts budžetu.

Šajā sakarā ECB atzīmē, ka neitralitātes princips⁶ neliedz nacionālajam likumdevējam realizēt tā suverēnās pilnvaras, nosakot tiesību aktos tādas naudas summas kā soda naudas, komisijas maksas, minimālo kapitālu, nodokļus, pabalstus, algas utt.

No tā izriet, ka, lemjot par jautājumiem saistībā ar euro ieviešanu, nacionālajam likumdevējam ir tiesības lemt par naudas summu palielināšanu vai samazināšanu. Tomēr to darot, tam jāievēro juridiskās noteiktības un caurredzamības principi, t.i., jānodrošina, ka tautsaimniecības subjekti var skaidri nošķirt⁷ Latvijas iestāžu lēmumu kādu summu palielināt vai samazināt un procesu, kurā summas tiek konvertētas euro un noapaļotas⁸.

³ Sk. arī 3.2. punktu Atzinumā CON/2006/28 un 5.1. punktu Atzinumā CON/2007/43.

⁴ OV L 139, 11.5.1998., 1. lpp.

⁵ OV L 162, 19.6.1997., 1. lpp.

⁶ Kā norādīts 25. punktā Lietā C-359/05 *Estager SA pret Receveur principal de la recette des douanes de Brive* [2007] ECR I-00581, „tiesisko instrumentu nepārtrauktības princips un pārejas uz euro neitralitātes mērķis ir piemērojami „tiesisko instrumentu” „noteikumiem” vai „tekstam” Regulu Nr. 1103/97 un Nr. 974/98 izpratnē”.

⁷ Tas attiecas ne vien uz tiesību aktiem, bet arī uz ieviešanas pasākumiem vai citiem tiesību instrumentiem, piem., kolektīvajiem līgumiem, kas regulē jautājumus par noteiktu naudas summu noapaļošanu uz augšu vai leju vairāk par vienu centu.

⁸ *Estager* lietā Tiesa nolēma, ka „Regula Nr. 1103/97 un Regula Nr. 974/98 ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā, veicot [...] summas konvertēšanu uz euro, tā tiek palielināta līdz lielākai summai nekā tā, kas izrietētu no šajās regulās paredzēto konvertēšanas normu piemērošanas, ja vien, šādi palielinot, netiek nodrošināta tiesiskā drošība un pārskatāmība, ko garantē minētās regulas, kas nozīmē, ka minētajos normatīvajos aktos jābūt skaidri

ECB-PUBLIC

Šo atzinumu publicēs ECB interneta vietnē.

Frankfurtē pie Mainas, 2012. gada 27. novembrī

[paraksts]

ECB prezidents

Mario DRAGHI

nošķirtam šis dalībvalsts iestāžu lēmumam par nodokļa apmēra palielināšanu no šīs summas konvertēšanas uz euro operācijas”. Sk. arī sprieduma *Estager* lietā 34., 35. un 37. punktu. Sk. arī 3.2. punktu Atzinumā CON/2008/40.